

Hostouň

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Domažlice

Nadmořská výška: 432 m n. m.

Počet obyvatel: 1 224

Adresa URL: www.hostoun.cz

Okres: Domažlice

GPS souřadnice: 49.559710N, 12.771466E

První pís. zmínka: 1247 (774 let)

PSČ: 345 25

Památky a zajímavosti Hostouň

O bohaté Hostouňské historii nás přesvědčí památky: Kostel svatého Jakuba Většího, Kaple Božího těla, Hřbitovní kaple Nanebevzetí Panny Marie, Zámek, sousoším Nejsvětější Trojice, sochu svatého Jana Nepomuckého a kamenná soška Panny Marie Bolestné.

Kostel svatého Jakuba Většího Nejvýznamnější historickou stavbou obce, která charakterizuje celkové pohledy na Hostouň, je kostel sv. Jakuba doplněný vysokou hranolovou věží. Stavba kostela je většinou popisována jako barokní novostavba. Průzkum svatyně, provedený v letech 1999-2000 však prokázal, že kostel je v celém svém půdorysném rozsahu ještě gotický a věž považovaná za barokní je ve skutečnosti pozoruhodným dílem vrcholné gotiky. Věž obdobného stáří a vybavení je v prostředí venkovského městečka raritou a po celých západních Čechách bychom analogické stavby patrně nenalezli. Nejstarší historické zmínky o zdejších farním kostele se objevují v roce 1360. Můžeme však předpokládat, že zde nějaká svatyně stála již v době bájného Gumperta. Založení kostela, jehož rozměry i architektonická podoba jsou pro malé poddanské městečko nadstandardní, můžeme přisoudit některému z posledních členů rodu hostouňských vladků, buďto Protivcovi nebo jeho synu Rackovi. Jak dokládá vyobrazení Hostouně z 1. poloviny 17. století udržel se kostel v téměř nezměněné podobě až do doby barokní přestavby, která proběhla v návaznosti na přenesení zázračné sošky do této svatyně. Interiér kostela je již veskrze barokní, tři pole kleneb, oddělená pasy, se rozpínají nad prostornou lodí, která je osvětlena třemi páry rozměrných půlkruhem sklenutých oken. Středověkého původu je patrně i presbytář uzavřený trojbokým závěrem, na nějž v ose navazuje barokní sakristie. V roce 2004 se kostel sv. Jakuba stal prvním kostelem na území České republiky, který se nachází na tzv. Svatojakubské cestě, jež začíná až ve známém španělském poutním místě Santiago di Compostela. Naproti severní stěně lodi je ve zdi fary zasazen starý náhrobník s českým nápisem, který byl objeven v 70. letech 20. století při stavebních úpravách v interiéru kostela. Heraldický náhrobník upomíná na Jindřicha a Kateřinu Buděšické z Buděšína. Kaple Božího těla Stávala naproti hlavnímu vstupu do farního kostela, měla zajímavou historii, jejíž původ můžeme spatřovat v ponuré středověké legendě. Podle této pověsti odnesli roku 1427 bernartičtí a hostouňští židé z bernartického kostela svatě hostie, do nichž potom v jednom hostouňském domě bodali noži a vidličkami. Když z hostií začala stříkat krev, zalekli se svého činu a hostie zahrabali na konci města do houštiny. Tento neuvážený čin však byl prozrazen. Viníci byli zadrženi, odsouzeni a zaživa upáleni. Na místě, kde byly hostie zakopány, vystavěl zanedlouho neznámý donátor malý kostelík, který zasvětil Božímu tělu. V roce 1802 byla dosud dobře dochovaná a nadací

zajištěná kaple prodána ve veřejné dražbě za 30 zlatých a zbořena. Stalo se tak, jak poznamenává pisatel farní kroniky, jen s velkou námahou. Krásná mramorová dlažba z kaple byla použita k vydláždění kuchyně na horšovskotýnském zámku. Náhrobní kámen se znaky obou manželů nechal roku 1838 trautmansdorffský stavební správce Oldřich Knodl převést do kostela Svaté Anny na Vršíčku u Horšovského Týna, kde je dnes zazděn na vnější zdi. Z historického hlediska byly nejcennějším vybavením kaple obrazy, které na pozadí staré legendy přibližují jednotlivé historické stavby v Hostouni a Bernarticích. Velice věrohodně je zde např. zobrazen hostouňský kostel s obranným hrázděným polopatrem i hostouňský zámek a jednotlivé budovy v městečku. Je možné, nelze to však prokázat, že postavy zachycené na obrazu, představují konkrétní osoby z okruhu donátorovy rodiny. Po zboření kaple byly obrazy umístěny v hostouňském kostele, později přešly darem do muzejní expozice v Horšovském Týně. Dnes jsou součástí expozice horšovskotýnského zámku. Kaple Božího těla zanikla beze zbytku, stávala naproti kostelnímu průčelí. Za sochou sv. Jana Nepomuckého je dosud patrný schod, který byl součástí schodiště, po němž se ke kapli přicházelo.

Hřbitovní kaple Nanebevzetí Panny Marie Třetí významnou a dosud zachovanou sakrální památkou Hostouně je hřbitovní kaple zasvěcená Panně Marii. Kapli měla v roce 1663 založit Zuzana Kleinschmidová (Kleinschmidtová). Zuzaně bylo v roce založení kaple 48 let, údaje o manželích Kleinschmidových se vyskytují v berní rule i soupisu poddaných podle víry. Nápis o založení kaple byl součástí oltáře a je dnes nezvěstný. Z kaple se rovněž ztratily dřevěné sochy sv. Floriána, sv. Václava, biskupů, Panny Marie a řada obrazů malovaných na plátně i dřevěných deskách, které v kapli bylo možné spatřit ještě před 2. světovou válkou. Kapli využívali jako pohřební svatyni zámožní měšťané a panští úředníci. Kapli tradičního půdorysu tvoří obdélná loď s užším polygonálně uzavřeným presbytářem. Loď kryje plochý strop, presbytář je zaklenut valenou klenbou s lunetami. Vnitřní zařízení bylo odstraněno při úpravě kaple na smuteční síň. Současná utilitární úprava svatyně zahladila všechny výraznější stopy po jejím stavebním vývoji. Zámek Na západním okraji vsi, původně zcela izolován od jeho zástavby, stojí hostouňský zámek. Dnešní dvoukřídlá moderně upravená stavba, která ve své strohosti postrádá příslušnost k jakémukoliv stavebnímu slohu, je obklopena rozlehlým neupraveným parkem. Naproti zámeckému areálu stojí bývalý vrchnostenský dvůr, v jehož čele stával pivovar. První konkrétní zmínky o existenci hostouňské tvrze se objevují teprve roku 1508. Ve skutečnosti však byla vybudována mnohem dříve. O středověké podobě sídla se nezachovaly žádné zprávy. Přítomnost starých stavebních konstrukcí můžeme v zámku předpokládat pouze na základě rozboru síly zdiva (viz analytický plán). Nejstarší pohled na hostouňský zámek se objevuje v 1. polovině 17. století na olejomalbě, která zachycuje hostouňský zázrak s hostiemi. Sídlo je tu zachyceno jako dvoupatrový objekt s renesančním štítkem a mohutnou vstupní bránou. Toto staré vyobrazení se vzácně shoduje s nedatovaným pohledem na zámek, který měl posloužit jako podklad pro barokní přestavbu sídla. Zámek je tu zobrazen jako mohutná dvoupatrová renesanční budova s okny zvýrazněnými kamennými a štukovými ostěnými. Pouze klenutá brána je méně výrazná a postrádá ostění s erbem a vpadlinou pro padací most viditelnou ještě na staré olejomalbě. K zámku přiléhá nižší patrový trakt neznámého stáří. Zámek měl v té době patrně ještě čtyřkřídlou dispozici seskupenou kolem čtvercového nádvoří. Jako uzavřený čtyřkřídlý objekt je zámek zakreslen na mapě josefského vojenského mapování z roku 1764-1768. Zámek obklopoval příkop, dle tradice naplněný vodou, jehož rozsah můžeme vytušit na mapě stabilního katastru z roku 1838. Šíře příkopu mohla dle parcely vyznačené na mapě dosahovat 10-20 metrů. K

radikální přestavbě zámku, financované Trauttmansdorffy, dochází patrně až po polovině 18. století. Návrh barokní přestavby se sice zachoval, nevíme však, zda byl realizován dle projektu. V každém případě byla stavba o patro snížena, zanikla rovněž dvě křídla, případně hradba, která čtvercový areál zámku uzavírala. Na dalších stavebních úpravách zámek již jen ztrácel. Fotografie a plány z 19. a 20. století zachycují stavbu v podobě, jak ji známe dnes. Ve 2. polovině 20. století měnil zámek často majitele, což se projevilo i na jeho zanedbaném stavu, který byl opakovaně řešen razantními a velice necitlivými stavebními úpravami. Do roku 1990 využívala zámek sovětská armáda. Po listopadu 1989 se objekt stal, stejně jako mnohé jemu podobné památky, předmětem finančních spekulací. V roce 1990 byl obcí i s parkem prodán. Od roku 2002 je zámek využíván výchovným ústavem dětí a mládeže, v současné době proběhla jeho nákladná rekonstrukce.

Působivou součástí hostouňského náměstí je sloup se sousoším Nejsvětější Trojice. Spodní trojhranný sokl obsahuje latinský nápis o zřízení sousoší městem Hostouní, v němž je ukryt chronogram připomínající rok jeho výstavby 1722. Stejný letopočet je zaznamenán i na okrajích kartuše. Na horní části podstavce jsou znatelné kovové trny, na nichž stály další sochy nebo doplňující kamenné prvky. Uprostřed vystupuje čtyřhranný sloup s německými nápisy, které jsou zvlášť věnovány Bohu Otcí, Bohu Synu a Duchu Svatému. Na tomto sloupu již spočívá profilovaný sokl se sochou Nejsvětější Trojice. Je velice pravděpodobné, že kameník, který vytvořil sousoší Nejsvětější Trojice, vyhotovil i sochu svatého Jana Nepomuckého, která původně stála při vstupu do zámeckého parku. Dnes se nachází v blízkosti vstupu do kostela. Socha světce v životní velikosti je doplněna letopočtem 1722 a nápisem SVB ROSA. Doplnující údaje obsahoval původní podstavec sochy, který dnes již neexistuje. V hlavním portálu kostela je umístěna kamenná soška Panny Marie Bolestné. Jedná se o kopii milostné kamenné sošky, která byla přemístěna do kostela z kapličky nedaleko Hostouně. Nápis pod sochou datuje dohotovení portálu, sošky i barokní úpravy kostela do roku 1731.

